

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Catherine Isaac
YOU ME EVERYTHING

Copyright © Jane Wolstenholme, 2018
Translation Copyright © 2018 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-02170-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

K E T R I N A J Z A K

T *i* *A*
i *č* *i* *t* *a* *v* *s* *v* *e* *t*

Prevela Zvezdana Šelmić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2018.

Mojoj porodici

UVOD

Mančester, Engleska

Ponekad život uzme najbolje i najgore što može ponuditi i priredi vam sve na gomili u istom danu.

Verovatno nije neobično da se dođe do takvog zaključka tokom porođaja, ali u mom slučaju nije se radilo o uobičajenoj mešavini bola i radošti, već o tome da sam, iako ću konačno upoznati malo biće koje je devet meseci obitavalo u mom telu, tih osam užasnih sati provela pokušavajući da mobilnim telefonom dobijem njegovog oca – da ga izvučem iz ko zna kojeg bara, kluba ili neke druge žene, gde god da se tog trenutka nalazio.

„Jesi li se setila da doneseš beleške, Džesika?“ upitala je babica kad sam sama stigla u bolnicu.

„Da, ponela sam beleške. Samo sam negde zagubila momka“, odgovorila sam uz osmeh izvinjenja. Ona me je kratko pogledala ispod oka dok sam se naslanjala na prijemni pult porodilišta, čekajući da nalet bola u stomaku prođe.

„Sigurna sam da će se brzo pojaviti.“ Osećala sam da mi se niz vrat sliva znoj. „Ostavila sam mu nekoliko poruka.“ Dvanaest, da budem precizna. „Ima neku gužvu na poslu. Verovatno i ne čuje signal mobilnog telefona.“

U toj fazi još sam se nadala da je to tačno. Uvek sam bila rešena da vidim ono najbolje u Adamu, čak i kad sam suočena sa čvrstim dokazima koji govore suprotno.

„Mi doskora nismo dozvoljavali prisustvo muškaraca“, podsetila me je ona. „Ako budemo morali da obavimo ovo bez tate, moći ćemo, bez problema.“ *Tata*. Nisam mogla da poričem biološku činjenicu, ali titula je zvučala pogrešno ako se primeni na Adama.

Babica je bila krupna i delovala je umirujuće i majčinski, s debelim nogama, grudima na koje ste mogli staviti biljku u saksiji, i kosom koja je

očito bila cele noći namotana na sunderaste viklere. Na pločici s imenom pisalo je da se zove Meri. Poznavala sam Meri oko tri minuta i već mi se dopadala, što je bilo dobro, s obzirom na činjenicu da će mi uskoro gledati u grlić materice.

„Hodi, dušo, da te smestimo u sobu.“

Otišla sam da uzmem torbu sa stvarima koju mi je unutra uneo taksista, ali Meri me je preduhitrila i uzela je za ručke, zateturavši se od težine.

„Koliko si mislila da ostaješ?“ upitala je iznenađeno, a ja sam se potrudila da se nasmejem, ali prestala sam shvativši da stiže naredna kontrakcija. Stajala sam u nemoj agoniji, čvrsto žmureći, ali rešena da ne budem ona žena koja prepada sve ostale vrišteći iz sveg glasa.

Kad je bol uminuo, polako sam pošla za Meri kroz prejako osvetljen hodnik, vadeći telefon da proverim poruke. Videla sam desetine poruka od mame i Beki, moje najbolje drugarice, ali nijednu od Adama.

Nije trebalo da bude ovako.

Nisam želela da budem sama.

Ma koliko da sam proteklih meseci brinula zbog našeg odnosa, u tom trenutku dala bih sve da on bude pored mene, da me drži za ruku i govori mi da će sve biti dobro.

Otkrila sam da sam trudna dan posle svog dvadeset drugog rođendana. Iako nje bilo planirano, u narednih devet meseci ubedila sam sebe da ću biti samouverena majka. Sad mi se to činilo kao puko glumatanje hrabrosti.

„Jesi li dobro, dušo?“ upitala je Meri kada smo stigle do vrata sobe za porođaje.

Klimnula sam glavom, uprkos istini: čak i u njenim sposobnim rukama, osećala sam se usamljeno, užasnuto i uvereno da će se to osećanje nastaviti sve dok se Adam ne javi na dužnost držanja za ruku i brisanja čela.

Soba je bila mala i funkcionalna, s tankim šarenim zavesama koje su joj davale izgled starinskog motela. Nebo napolju bilo je boje mastila, crno i neprozirno, a beličasti mesec bio je skriven u senkama.

„Hodi ovamo“, rekla je Meri i potapšala krevet.

Prema njenim uputstvima, legla sam i savila kolena. Ona je na to smireno rekla „ulazim“ i zavukla ruku u mene; osetila sam da sam iskolačila oči i za trenutak nisam mogla da dišem.

„Raširena si četiri centimetra.“ Ispravila se, nasmešila i skinula rukavicu dok se spremala sledeća kontrakcija. „Poradaš se, Džesika.“

„Divno“, odgovorila sam, rešena da joj ne pomenem kako to i nije neko otkriće; vodenjak mi je pukao pre više sati, ostavivši baru na kuhinjskom podu.

„Sad je najbolje da uzmeš porođajnu loptu i pustiš da nam sila teže pomogne. Idem da obiđem ženicu u susednoj sobi, ali ti slobodno pritisni dugme za poziv ako ti nešto treba. Da li će ti se neko pridružiti? Prijateljica? Ili majka?“

Beki nije živela daleko, ali jedina mogućnost, zapravo, bila je moja mama, ma koliko mi bilo neprijatno da je pozovem i objasnim da je Adam nestao u nepoznatom pravcu.

„Mama čeka u pripravnosti. Ako mi se momak ne javi do dva ujutro, doći će ona.“

„Odlično“, rekla je Meri i ostavila me samu s mojom delimično naduvanom gumenom loptom, *ajpedom* punim pesama Džeka Džonsona i mašinom za gasnu anesteziju za koju sam zaboravila da pitam kako se koristi.

Pozvala sam mamu u minut do dva. Stigla je u roku od šest minuta, u tesnim farmerkama i mekoj lanenoj bluzi, s nagoveštajem parfema *Este Loder bjutiful*. Sa sobom je donela veliku platnenu torbu s „opremom za porođaj“. Oprema se sastojala od male video-kamere, jastuka od gušćijeg perja, tube paste za zube, primerka časopisa *Vumen end houm*, kreme za ruke, gomile grožđa, dve velike plastične kutije s više vrsta sveže pečenih kolača, nekoliko ružičastih peškira i – ne šalim se – plišane igračke.

„Kako si?“, upitala je zabrinuto, privlačeći stolicu dok je sklanjala pramen kratke plave kose iza uha. Nosila je tek vrlo malo diskretne šminke – imala je odličnu kožu, pa joj nikad i nije bilo potrebno mnogo, a plave oči su joj blistale.

„Dobro, a ti?“

„Odlično. Zapravo, oduševljena sam što sam ovde.“

Ipak, dok je govorila, lupkala je nogom o okvir kreveta, a metalni zvuk odjekivao je sobom. Mama je uvek ostajala prisebna u krizi, ali u poslednje vreme primećivala sam kod nje nervozne tikove: ove noći njena desna noga kao da je imala sopstveni život.

„Nemoguće da si stigla od kuće za samo šest minuta“, rekla sam, pokušavajući da udahnem gas prvi put; nadražio mi je grlo, pa sam se zakašljala.

„Bila sam ovde na parkingu od ponoći. Nisam želela da se zaglavim u saobraćaju.“

„Volela bih da je Adam bio tako uviđavan“, promrmljala sam.

Njen osmeh je izbledeo. „Jesi li pokušala da mu ponovo pošalješ poruku?“ Klimnula sam glavom, pokušavajući da sakrijem koliko sam iznervirana. „Da, ali očito postoji nešto važnije nego što je dolazak ovamo.“

Mama me je pogladila po ruci. Nije bila navikla da me čuje tako ogorčenu. Ja se vrlo retko ljutim na bilo koga i bilo šta, ako ne računamo bednu brzinu interneta u stanu.

Ali te noći to nije važno.

„Mrzim ga“, šmrknula sam.

Ona je odmahнула glavom, gladeći me po nadlancu. „Ne, nije istina.“

„Mama, ti ne znaš ni polovinu onoga što se dešavalo u poslednje vreme.“

Bilo mi je neprijatno da joj ispričam, jer ću time pokvariti iluziju, zamisao da bi moj porodični život s Adamom mogao da se uporedi s onim što su mi pružili ona i tata. Svoje detinjstvo smatrala sam uglavnom idiličnim – bila sam bezbedna i srećna, iako je bilo teških perioda koji su sada već bili davna prošlost.

Mama je uzdahnula. „Dobro. Nemoj sad da se sekiraš zbog toga. Ovaj trenutak više nikada nećeš doživeti. Jesi li gladna?“ Otvorila je jednu od kutija.

Uspela sam da se nasmešim. „Ti to meni ozbiljno?“

„Ne“, iznenadila se ona. „Kad sam tebe radala, bila sam užasno gladna. Pojela sam pola kolača s limunom pre nego što mi je vodenjak pukao.“

Mama bila je izvanredan pomagač na porođaju. Uspevala je da me nasmeje između kontrakcija, umirivala me je kad mi se činilo da je sve toliko van moje kontrole da bi mi došlo da vrištim iz sveg glasa.

„Zašto ti nisu dali nešto protiv bolova?“, upitala je poluglasno.

„Rekla sam im da ne želim epiduralnu. Planirala sam prirodan porođaj. Uostalom... radila sam jogu.“

„Džes, pokušavaš da izguraš ljudsko biće kroz vaginu. Mislim da ti je potrebno nešto jače nego što su vežbe disanja i upaljena sveća.“

Pokazalo se da je u pravu. Posle bezbroj naleta povraćanja bila sam obuzeta nepojmljivom agonijom, do te mere da bih rado prihvatila i lulu s opijumom da mi je neko ponudio. Kroz prozor je počelo da se nazire svitanje, a druga babica – koja je verovatno dolazila da se predstavi, samo što ja nisam uspela da je primetim – sagla se da me pregleda.

„Žao mi je dušo, suviše je odmaklo da bi sad dobila epiduralnu. Možemo ti dati injekciju petidina ako želiš, ali beba samo što se nije rodila.“

Meni su se noge nekontrolisano tresle, disala sam isprekidano od bola, nisam bila u stanju da razgovetno govorim, pa ni da racionalno razmišljam.

„Samo hoću da Adam bude ovde. Mama... *molim te*.“

Ona je žurno uzela telefon i pokušala da ga pozove. Uspela je da ispusti spravicu, pa je poluglasno opsovala i sagla se da je dohvati s poda, petljajući kao da traži sapun u punoj kadi.

Onoga što je potom usledilo samo se nejasno sećam, jer nisam mislila na telefoniranje niti na iglu u butini; bila sam obuzeta užasnom i čudesnom snagom sopstvenog tela.

Trajalo je oko jedan minut i tri napona posle injekcije petidina – i moj sin stigao je na svet.

Bio je čudesan, moj dečacić, s debeljuškastim udovima i zbunjenim izrazom na zgužvanom lišću dok je treptao kad mi ga je babica spustila u naručje.

„Jao, bože“, šapnula je mama. „On je...“

„Divan“, rekla sam tiho.

„Ogroman“, odgovorila je ona.

Oduvek sam smatrala da su novorođene bebe nežne i bespomoćne, ali Vilijam je stigao kao dasa od četiri i po kilograma. I nije plakao, bar u taj prvi mah, samo se sklupčao uz moje grudi i odjednom je sve bilo kako treba.

Pa, gotovo sve.

Poljubila sam ga u čelo i udahnula njegov slatki bebači miris – i tog trenutka vrata su se s treskom otvorila. Stigao je Adam, potpuno pobijajući izreku da je bolje ikad nego nikad.

Ne znam šta se jače osećalo dok nam je prilazio – miris parfema neke druge žene ili gorkasti zadah bajatog pića. I dalje je imao odeću od sinoć. Nije uspeo da obriše karmin s vrata, jer je ostala napadna mrlja kurvinski roze boje koja je počinjala kod uha, a završavala se na košulji.

Odjednom nisam želela da on bude blizu mene i moje bebe – nikakav antibakterijski gel za ruke ne bi promenio činjenicu da je bio u odvratnom stanju. U svakom mogućem smislu. Obuzelo me je očajanje i upitala sam se koliko davno sam, zapravo, to već zaključila.

„Mogu li... mogu li da je uzmem?“ upitao je, pružajući ruke.

Mama se trгла, a ja sam oštro odgovorila. „To je dečak, Adame.“

On je iznenađeno podigao pogled i povukao ruke. Seo je gledajući u nas; očito nije uspeo da kaže bilo šta, a pogotovo ne ono pravo.

„Propustio si sve“, rekla sam, pokušavajući da sprečim suze da poteku. „Ne mogu da verujem da si sve propustio, Adame.“

„Džes, slušaj... mogu da objasnim.“

POGLAVLJE 1

Deset godina kasnije

Ne znam otkad sam postala tako nespretna kad je reč o pakovanju. Nekad mi je to odlično išlo, dok sam imala vremena i strpljenja da se snabdem jastučićima na naduvavanje i mini-toaletnim priborom. Svakako nemam manjak stvari: moj stari *sitroen* samo što se nije raspao po šavovima. Ipak, ne mogu da se oslobodim osećaja da sam zaboravila nešto, ili više nečega.

Problem je u činjenici što nisam napravila spisak. Žene iz moje generacije navedene su da veruju kako su spiskovi rešenje za sve probleme, čak i kad se svet oko nas raspada. U ovom trenutku prošla sam fazu spiskova – nastupa trenutak kada treba uraditi toliko toga, da zaustavljanje radi nečeg tako dokonog kao što je *pravljenje spiska* deluje kao čist luksuz. Osim toga, ako nešto i zaboravim, moći ću da kupim kada stignemo tamo – idemo samo u seoske predele Francuske, a ne u amazonsku džunglu.

Ako je moje pakovanje bilo nasumično, Vilijamovo ne znam ni kako da nazovem. Sadržaj njegove torbe uglavnom čine *haribo* gumene bombone nađene ispod kreveta posle poslednjeg druga koji je došao da prespava, knjige s naslovima kao *Otrovne zmije sveta*, nekoliko pištolja na vodu i raznolike toaletne potrepštine oštrog mirisa.

Počeo je da se zanima za ovo poslednje tek nedavno, kada je njegov drug Kameron zaključio da je punih deset godina pravi trenutak da počne da koristi dezodorans. Morala sam izokola da ukažem svom sinu na to da miris *links afrika* koji se širi oko njega u obliku nevidljive pečurke neće u Francuskoj značiti mnogo ako na sebi nema i pantalone.

Šestam za volan, okrećem ključ u kontakt bravi i doživljavam uobičajeni treptaj iznenađenja kada motor startuje. „Jesi li siguran da si poneo sve što treba?“, pitam.

„Mislim da jesam.“ Od uzbuđenja na njegovom licu meni se stegne srce. Takav je još otkako sam mu rekla da ćemo provesti leto s njegovim tatom. Naginjem se da ga cmoknem u kosu. On to otrpi, ali odavno su prošli dani kada bi me zagrlio obema rukama i izjavio: „Ti si najbolja mama koju sam ikada imao.“

Vilijam je visok za svoje godine, gotovo mršav, uprkos ogromnom apetitu i nedavno stečenoj opsesiji lancem restorana *Domino*. Visinu je nasledio od oca, kao i vodnjikave smeđe oči, kožu koja lako pocrni i tamnu kosu koja mu se kovrdža na vratu.

Ja sam visoka metar i šezdeset dva i on će me ubrzo nadvisiti, a u tom trenutku verovatno će još manje izgledati kao da je moj. Moja koža je bleđa, pegava i sklona tome da pocrveni od najmanjeg zagrevanja. Plava kosa koja mi doseže do ramena nije kovrdžava kao sinovljeva, ali nije ni ravna; svoje glava je na način koji mi je užasno smetao u danima kada je to bila moja jedina briga.

„Ko će paziti na kuću dok nas nema?“, pita on.

„Nema razloga da se pazi na nju, dušo“, kažem. „Dovoljno je da neko uzima poštu.“

„A šta ako neko provali?“

„Neće.“

„Kako znaš?“

„Ako bi iko rešio da provali u neku kuću u ovoj ulici, našu svakako ne bi odabrao.“

Malecku kuću, jednu u nizu identičnih u južnom delu Mančestera, kupila sam zahvaljujući tatinoj finansijskoj pomoći ubrzo pošto sam rodila Vilijama, a pre nego što je ovaj kraj postao neopisivo pomodan.

Nikada nisam učestvovala u bingo večerima u falafel baru na kraju ulice, i kupila sam možda jedan đevrek s kinoom kada je otvorena otmena pekara. Ipak, iskreno podržavam takva mesta, jer zbog njih cena kuće vrtoglavo raste.

S druge strane, ja sam verovatno jedina tridesettrogodišnja samohrana majka koja može priuštiti sebi da živi u ovom kraju s ovo malo plate. Predajem kreativno pisanje u lokalnoj srednjoj školi, a taj posao uvek mi je pružao veće zadovoljstvo nego prihode.

„Džejku Miltonu opljačkali su kuću“, podseća me Vilijam dok izlazimo na ulicu. „Odneli su sav mamin nakit, tatin auto i Džejkov *iks-boks*.“

„Stvarno? Pa to je strašno.“

„Znam. Baš je stigao do poslednjeg nivoa u *Baštenskim ratovima*“, uzdiše on, vrteći glavom. „To se *ničim* ne može nadoknaditi.“

Vozićemo se četiri do pet sati dok ne stignemo do južne obale, gde ćemo se ukrcati na trajekt, ali pošli smo rano kako bismo svratili na jedno mesto nedaleko od kuće.

Stižemo u Vilou Bank deset minuta kasnije i zaustavljamo se na malom parkingu. Zgrada spolja izgleda kao ogromna *lego* kuća – od istovetnih smeđih cigala, sa sivim krovom. Da budemo poštene, niko ne bira starački dom prema arhitekturi.

Kucam šifru na dvojna vrata i upisujem naša imena dok nas obavija miris prepečenog mesa i prekuvanog povrća. Zgrada je iznutra čista, svetla i dobro održavana, iako je dizajner enterijera verovatno bio daltonista. Spiralne šare na tapetama zelene su kao avokado, pod je obložen kvadratima itisona u tamnoplavoj i jarkocrvenoj boji, a podne lajsne lakirane su bojom nalik na marmeladu od kajsije, za koju je neko valjda pomislio da će delovati prirodno.

Iza dvokrilnih vrata dopiru zvuci ručka, pa krećemo u tom pravcu, umesto da se uputimo hodnikom ka maminoj sobi.

„Jesi li dobro, Arture?“ pitam blago kada jedan od starih stanara izađe iz kupatila, s izrazom lica kao da se upravo našao u Narniji. On prkosno ispravlja ramena. „Tražim šerpice. Jesi li ti uzela moje šerpice?“

„Nisam ja, Arture. Zašto ne bi otišao da pogledaš u trpezariji?“ Krenem da ga zaustavim pre nego što uđe u ostavu za metle, ali tog trenutka dvo-krilna vrata se otvore i pojavi se jedan od bolničara, Rahim, i pruži mu ruku da ga povede.

„Zdravo“, kaže Vilijam. Rahim ima dvadesetak godina i poreklom je iz Somalije. Takođe ima *iks-boks*, pa uvek imaju o čemu da porazgovaraju.

„Zdravo, Vilijame. Tvoja baka će sad da ruča. Možda ima viška kolača s ananasom, ako bi želeo?“

„Da, može.“ Moj sin nikad ne odbija hranu, osim ako je ona u čije sam spremanje uložila ogroman trud; tada, po pravilu, ima izraz lica kao da sam pred njega iznela tanjir pun otrovnog industrijskog otpada.

Artur se gega kroz vrata, za njim ulazi Rahim, a onda se pojavljuje još neko. Ovaj čovek ima na slepoočnicama udubljenja koja kao da potiču od mnogo godina masiranja vrhovima prstiju, što je svakako imalo mnogo veći uticaj na njegovo zdravlje od činjenice da je lečeni alkoholičar.

„Deda!“ Vilijam se široko smeši, a sive oči mog oca smesta ožive.

POGLAVLJE 2

Svaki put učini mi se kao čudo što se, čak i kad je suočen s nezamislivim pritiskom, moj otac iskreno smeši kad god je njegov unuk u blizini. „Jesi li spreman, Vilijame?“

„Jesam! Spakovan i spreman za put, deda.“

Tata ga pogladi po gustoj, kovrdžavoj kosi i odmakne se da ga dobro pogleda. „Mogao sam te odvesti na šišanje pre polaska.“

„Ali meni se sviđa kad je duga.“

„Izgledaš kao raspuknut jastuk.“ Vilijam se smeje, iako je ovu šalu čuo bezbroj puta.

„Koliko ima minuta u četiri i po sata?“ pita ga tata.

„Hm. Dve stotine i... sedamdeset.“

„Odlično.“ Tata ga kratko zagrli.

To što je moj sin talenat za matematiku svakako nije moja zasluga. Aritmetika mi nikad nije bila jača strana, a jedine brojke kojima Adam ume da barata tiču se obima struka.

E, ali moj tata, računovođa, zamenio je Vilijamu oca koji nikad nije tu. Kuća mojih roditelja nalazi se na deset minuta od naše, a Vilijamu je to bio drugi dom otkako je pošao u školu – mesto gde je rešavao zagonetke i zadatke s mojim tatom i pekao božanstvene kolače s mojom mamom.

Čak i kasnije, moj tata čekao je pred školom i vodio Vilijama njihovoj kući i nadgledao pisanje domaćih zadataka, ili ga vozio na karate dok sam ja još na poslu.

U poslednje dve godine sve se to promenilo.

Moja mama nije više ona nekadašnja baka koja je pre sedam ili osam godina uvek bila prva u redu da se spusti velikim, krivudavim toboganom na dečjem igralištu u našem komšiluku, držeći Vilijama u krilu. Nikad nije brinula da li deluje detinjasto; prosto bi izula cipele i krenula, dok je Vilijam

čićao od oduševljenja, a druge žene njenih godina – koje nisu imale dijagnozu koju je ona već tada znala – ostajale su po strani i pijuckale kafu.

„Čekaj da ti dam neki džeparac“, kaže tata i zavlači ruku u džep.

„Ne treba“, mrmlja Vilijam neubedljivo dok moj otac pruža novčanicu od dvadeset funti.

„Kupi sebi strip na trajektu.“

„Mogu li i koka-kolu?“

„Naravno“, kaže mu deda pre nego što ja stignem da izreknem strogu zabranu.

„Hvala, deda, stvarno si divan.“ Vilijam odlazi u trpezariju da nađe baku, a ja zaostajem kako bih popričala s tatom.

„Trebalo je da odete pravo na taj trajekt, mila“, kaže mi on. „Nisi morala da svraćaš ovamo.“

„Naravno da sam morala. Htela sam da dam mami ručak pre polaska.“

„Ja ću to uraditi. Samo sam pošao da skoknem po novine.“

„Ne, želim ja, ako ti ne smeta.“

On klima glavom i polako uzdiše. „Dobro, slušaj. Pokušaj da se *odmoriš* u Francuskoj. Stvarno ti je potreban odmor.“

Sumnjičavo se smešim. „Ti bi to tako nazvao?“

„Uživaćeš ako dozvoliš sebi da uživaš. Molim te da to uradiš. Zbog mame, ako će ti to biti lakše. Ona to zaista želi, znaš.“

„I dalje mislim da ću predugo biti daleko.“

„Živimo s ovim već deset godina, Džes. Neće se ništa desiti za pet nedelja.“

Mama je na drugoj strani trpezarije, tik kraj otvorenih staklenih vrata, a Vilijam sedi pored nje i priča nešto. To je nabolje mesto u ovo doba dana, kada je sunce visoko, a ona može da oseti svež letnji povetarac.

Mama je u invalidskim kolicima, na sebi ima tirkiznu haljinu koju sam joj kupila pre nekoliko meseci. Izgleda kao da sedi, mada ta reč podrazumeva mirovanje.

U poslednje vreme mama veoma retko miruje, ali zahvaljujući jakim lekovima više se ne grči onako silovito kao nekada.

Ipak, lekovi nisu čudesni, na moju veliku žalost.

Zato se stalno trza i pomera, crte lica i koščati udovi izvijaju se u neverovatne oblike. Sada je veoma mršava, zglobovi laktova i kolena joj štrče,

jagodice su joj toliko izražene da je ponekad pogledam i pomislim da su joj oči postale suviše velike za to malo lice. Šake su joj čvornovate i izobljučene mnogo više nego što bi trebalo, s obzirom na godine. Nekada je delovala mladoliko. Sada niko ne bi pomislio da ima samo pedeset tri godine.

„Zdravo, mama.“ Saginjem se da je zagrlim i držim je malo duže nego obično.

Kad se odmaknem, pogledam njene mlitave usne da vidim hoće li moći da mi se nasmeši. Potrebno je dosta vremena da reaguje, ali na kraju uspeva da izgovori: „Eh... dušo.“

I dalje uspevam da je razumem kad govori, gotovo uvek, ali sada sam jedna od retkih koji to mogu. Nikad ne izgovara više od tri ili četiri reči odjednom, i uvek su nejasne, a glas joj je promukao i tih.

„Vidim da si uspela da zauzmeš najbolje mesto. Svi će da ti zavide.“

Usledi duga tišina, tokom koje mama ulaže vidljiv napor da nađe prave reči. „Dala sam mito“, kaže konačno i ja se nasmejem.

Novi član osoblja prilazi i spušta mamin ručak na sto, a potom raširi veliku plastičnu portiklu i nežno joj je stavlja oko vrata. Pružam ruku da je zagladim, ali mamina leva ruka stalno je cima naviše. Potom se naglo spušta, ali odmah se ponovo trza.

Pomišljam da uzmem plastičnu kašiku koja leži kraj tanjira, ali odlučujem da sačekam, za slučaj da mama poželi da pokuša sama da jede. To se sada vrlo retko dešava, iako je bila veoma uvređena kada joj je prvi put predloženo da joj mi pomognemo.

Prošlo je već skoro godinu dana otkako se preselila u Vilou Bank. Svi smo želeli da ostane kod kuće što je duže moguće, ali postalo je suviše teško, čak i kad je tata prebacio njen krevet u prizemlje. Tata i dalje radi, tako da nije baš idealan staratelj za dvadeset četiri sata dnevno – i tako je svima postalo jasno da je njoj potreban još neko osim njega, po mogućstvu na mestu gde odlazak na kupanje ne predstavlja avanturu opasnu po život. A nikad joj ne nedostaju posetioci. Zapravo, ima mali krug prijatelja koji su joj pomagali u najmračnijim trenucima tokom proteklih deset godina. Njena najbolja drugarica Džema dolazi svakog vikenda, obično s novom audio-knjigom ili hrpom izoblješnih minjona koje ona zove svojim „zaštitnim znakom“.

„Raduješ se?“, pita mama Vilijama.

„Jedva čekam!“, odgovara on. „Tata nam je svašta isplanirao, bako. Imaćemo najbolju kućicu, je li tako, mama? Ići ćemo da vozimo kajak i da planinarimo, i pustiće me da mu pomažem u popravkama.“

Stvarno brinem šta mama očekuje od ovog putovanja, koje je, zapravo, bilo njena ideja. Nisam se iznenadila kad ga je predložila, uz vrlo dramatično saopštenje da joj je to „samrtna želja“. I sama je rekla da joj to garantuje da će biti po njenom.

Pošto smo se Adam i ja razišli, mama je bila besna na njega isto koliko i ja, i razumela je zašto ne želim da kontaktiram s njim više nego što je neophodno. Međutim, iako nije želela da se pomirimo, pretpostavila je, ili se bar nadala, da će Vilijam imati nekakvu vezu s ocem.

Onda se Adam preselio u Francusku i postalo je jasno da do toga neće doći.

Adam nije nemaran otac, strogo gledano. Redovno plaća izdržavanje, seti se Vilijamovog rođendana i razgovara s njim putem Skajpa u dogovoreno vreme. Međutim, naš sin je samo delić slagalice koja čini Adamov šaroliki život. Viđaju se dva ili tri puta godišnje, možda i ređe. Čak nisam sigurna ni da bi se Adam bunio ako bih rekla da je nezainteresovan.

Mama je oduvek imala šta da kaže, ne samo o nedovoljnim kontaktima nego i povodom činjenice da ja nikad nisam ni rekla ni preduzela nešto u vezi s tim. Mirno sam pustila Adama da se udalji. Da budem iskrena, jedva sam dočekala. Ja mogu da volim Vilijama dovoljno za oboje.

Sasvim sam sigurna da mama nikad nije zamišljala da ćemo Adam i ja sedeti za zajedničkim nedeljnim ručkom, Vilijama radi, mrzeći jedno drugo, ali godinama je uporno tvrdila da je dečaku potreban „istinski“ kontakt s ocem.

Međutim, Adam danas vodi raskošan život u Dordonji, dok nas dvoje živimo u trosobnoj kućici u Mančesteru, a činjenica da postoji otmena pekara na uglu ne čini mnogo da izjednači tu razliku. Ipak, dobro čujem šta mama govori. Ne slažem se, ali čujem je. Kad god je pogledam i pomislim sa čime mora da se bori, shvatam da nisam u situaciji da se opirem. Zato sam poslala Adamu imejl s predlogom da mu dođemo u posetu. Sigurna sam da nije mogao da poveruje sopstvenim očima.

Svejedno, ako uspem da ih navedem da se, kako kažu, zbliže, onda bih smatrala da sam postigla nešto što bi mojoj mami pružilo trunku utehe. Osim toga, imaću podršku, bar deo vremena koje provodimo tamo. Moja drugarica Nataša pridružiće nam se na dve nedelje, a potom će doći Beki s mužem i decom.

„Ja... volim Francusku“, kaže mama i pokušava da uperi pogled u Vilijama. „Slikaj sve.“

Ketrin Ajzak

Išli smo nekoliko puta u Francusku na letovanje kad sam bila u Vilijamovim godinama. Imali smo kamp kućicu i odsedali u istom kampu iz godine u godinu – bio je to pravi raj, novi svet beskrajnih sunčanih dana i doručaka s pecivom punjenim *pravom čokoladom*.

„Isprobaj pedalinu“, kaže mama. „Tvoja mama... ih je volela.“

Osećam da mi se grlo steže od sećanja na mene i mamu kako se vozimo pedalinom po jezeru kraj kampa, kikoćući se na suncu.

Vilijam se raspriča o krevetu na sprat, a ja moram da skrenem pogled kako ni jedno ni drugo ne bi videli da su mi oči pune suza. Gutam knedlu i podsećam sebe da ćemo biti odsutni samo nekoliko nedelja. Nikome neće koristiti da se sada rasplačem, ma koliko me srce bolelo.

Spuštam pogled i primećujem da mama nije ni takla kašičicu. Zato je uzimam i zgrabim malo usitnjene hrane, pa je prinesem njenim ustima.

„Od njive do trpeze“, kaže ona, a ja se glasno nasmejem.